

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-3-241 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 06-46/590-162
Karar Tarihi : 29.6.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER: Pelin ERDOĞAN, Neşe Nur YAZGAN, Ussal ŞAHBAZ

C. ŞİKAYET EDEN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

20

YAPILANLAR : - Mutlucan Tuz Madencilik İnş. Tur. Petr. Nakl. San. ve Tic. A.Ş.
Halil Sezai Erkut Cad. No: 8/F Etlik - Ankara

- Koyuncu Nakliye Paz. ve Tic.A.Ş.
Eski Sanayi Karşısı Koyuncu Shell Petrol İstasyonu
Konya

30

- Cihanbeyli Madencilik Tuz Nakl. Kimya San. ve Tic. A.Ş.
Turan Güneş Bulv. 15. Cad. 288. Sok. No: 15 Yıldız -
Ankara

E. DOSYA KONUSU: Tuz Gölü çevresindeki tuzlaları işleten teşebbüslerin anlaşarak fiyat artışı yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

40

F. İDDİALARIN ÖZETİ: İhbar dilekçesinde özetle, özelleştirme sonrasında tuz konusunda tekelin ortadan kalktığı, nitekim bunun sonucunda 38 YTL/ton olan kaya tuzu fiyatlarının 10 YTL/tona indiği, ancak Konya Tuz Gölü'nde bulunan Kaldırım, Kayacık ve Yavşan Tuzlaları'nda özelleştirme sonrasında fiyatın 27 YTL/ton'dan 35,4 YTL/ton'a yükseltildiği; piyasada rekabetçi yapı oluşmasına rağmen göl tuzlarından elde edilen tuz fiyatındaki bu artışın anormal olduğu, dünya piyasalarında ham tuzun fiyatı 10 YTL/tonken, bu fiyattan ham tuz satışına devam edilmesinin ham tuzu girdi olarak kullanan mamul tuz üreticilerini güç duruma düşüreceği dile getirilmektedir.

50

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 8.3.2006 tarih ve 1420 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 4.4.2006 tarih, 2006-3-24/İİ-06-PU sayılı İlk İnceleme Raporu, 14.4.2006 tarih, 06-27 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve Tuz Gölü bünyesindeki tuzlalarda faaliyet gösteren teşebbüsler hakkında

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla aynı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca önaraştırma yapılmasına 06-27/326-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili Karar uyarınca düzenlenen 22.6.2006 tarih, 2006-3-241/ÖN-06-PU sayılı Önaraştırma Raporu, 26.6.2006 tarih, REK.0.07.00.00-110/161 sayılı Başkanlık Önergisi ile 06-46 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karar bağlanmıştır.

60

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- Mutlucan Tuz Madencilik İnşaat Turizm Petrol Nakliye Sanayi ve Ticaret A.Ş., Koyuncu Nakliye Pazarlama ve Ticaret A.Ş. ve Cihanbeyli Madencilik Tuz Nakliyat Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ham tuz fiyatlarını anlaşılarak tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli belge ve bulguya ulaşamadığı, dolayısıyla teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı,

70

- Piyasanın özellikleri dolayısıyla, önümüzdeki dönemde ham tuz pazarında rekabet koşullarının takip edilmesi için ilgili teşebbüslerden ham tuz üretimi, ham tuz satışı, ham tuz fiyatları, stok durumu, vb. gerekli bilgilerin Daire tarafından gerekli görülecek dönemlerde Kanun'un 14. maddesi çerçevesinde istenmesi konusunda Başkanlığa yetki verilmesinin uygun olacağı

ifade edilmektedir.

80

İ. İNCELEME VE TESPİTLER

İ.1. İlgili Pazar

İ.1.1. İlgili Ürün Pazarı

90

Ham tuz sertlik derecesi, kirlilik oranı, vb. çeşitli faktörlere göre kullanım alanına göre tercih edilen değişik hallerde bulunabilmektedir. Örneğin, uzun süre beklemiş olan ham tuz kirlendiği için gıda sanayiinde kullanıma çok uygun olmazken, bir yandan da bekledikçe değişen mineral içeriği bu tuzu başka sanayi kollarında kullanıma daha uygun hale getirmektedir. Ancak; her durumdaki ham tuz belirli işlemlerden geçirilerek çeşitli iş kollarında kullanılabilir hale getirilebilmektedir. Tuzun sertlik ve kirlilik dereceleri sadece bu işlemlerin maliyetini etkileyebilmekte, ancak farklı sertlik ya da kirlilik derecelerindeki ham tuzların birbirine ikame olmasına engel olmamaktadır. Nitekim, ham tuz fiyatlarında bugüne kadar sertlik derecesi ya da kirliliğe bağlı olarak anlamlı bir farklılaşma olmamıştır. Bu bakımdan, ilgili ürün pazarı herhangi bir işlemde geçmemiş tuz olarak tanımlanabilecek "ham tuz pazarı" olarak belirlenmiştir.

100

İ.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şereflikoçhisar'da birbirilerine çok yakın olan Kayacık ve Kaldırım tuzlarından çıkan ham tuz birbirine rahatlıkla ikame edilebilir durumdadır. Yavşan tuzlasının bulunduğu Cihanbeyli ile Şereflikoçhisar arasındaki 80 km uzaklığın, bir diğer ilçedeki tuzlardan ham tuz alacak tuz üreticilerine 5 YTL civarında bir ek nakliye masrafı getirdiği öğrenilmiştir. Bu nedenle Şereflikoçhisar'daki tuz üreticilerinin genelde Kayacık ve Kaldırım, Cihanbeyli'deki tuz üreticilerinin genelde Yavşan Tuzlası'ndan ham tuz aldıkları görülmektedir. Ancak, tuz üreticileri buldukları ilçedeki tuzlarda o sırada istedikleri kalitede tuzun bulunup bulunmadığına göre zaman zaman diğer ilçedeki tuzlardan da alım yapabildiklerini beyan etmişlerdir. Her halükarda, farklı ilçelerdeki tuzlar arasındaki fiyat farkının 5 YTL'yi aşması durumunda, diğer ilçedeki tuzlara anlamlı bir talep yönelmesi yaşanacağı düşünülmektedir. Şereflikoçhisar ya da Cihanbeyli dışında faaliyet gösteren bir tuz üreticisi açısından her üç tuzlardan nakliye masrafı da ortalama olarak aynıdır. Bu bakımdan, önaraştırmaya taraf olan teşebbüslerin işlettiği her üç tuzla aynı ilgili coğrafi pazar içerisinde değerlendirilmesi mümkündür.

120 Tuz Gölü çevresindeki tuzlar dışındaki başlıca yerli tuz üreticisi olan Çamaltı Tuzlası son yıllardaki üretim ve satış politikalarıyla sadece bölgesel talebi karşılamaktadır. Öte yandan, ithal tuzun Tuz Gölü çevresindeki tuzlarda üretilen ham tuzla ikame edilebilirliği döviz kurunun düzeyi ve ithale karşı koruma önlemlerinin seviyesine bağlı olarak değişmektedir.

Bu değerlendirmeler ışığında ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak belirlenmiştir.

İ.2. Taraflar

130

İ.2.1. Mutlucan Tuz Mad. İnş. Tur. Pet. Nak. San. ve Tic. A.Ş. (Mutlucan)

Kayacık Tuzlası, Mutlucan tarafından işletilmektedir. Mutlucan'ın ortaklık yapısına Tablo 1'de yer verilmektedir. Mutlucan'ın yönetim kurulunda Birol Mutlu, Hatice Mutlu ve Erol Mutlu görev almaktadır. Mutlucan'ın tuzla işletmeciliğinin yanı sıra diğer madenler, nakliye, petrol ve inşaat sektörlerinde de faaliyetleri bulunmaktadır.

Tablo 1- Mutlucan'ın Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı / Unvanı	Hisse Adedi	Hisse Oranı (%)
Birol Mutlu	17.400	87
Hatice Mutlu	2.000	10
Özmutlu Madencilik A.Ş.	200	1
Erol Mutlu	200	1
Muzaffer Mutlu	200	1
Toplam	20.000	100

140

İ.2.2. Koyuncu Nakliye Pazarlama ve Ticaret A.Ş. (Koyuncu)

Kaldırım Tuzlası, Koyuncu tarafından işletilmektedir. Koyuncu'nun ortaklık yapısına Tablo 2'de yer verilmektedir. Koyuncu'nun Yönetim Kurulu'nda Refik

Koyuncu, Mustafa Koyuncu ve İbrahim Koyuncu görev almaktadır. Koyuncu'nun tuzla işletmeciliğinin yanı sıra nakliye, petrol ve otomotiv sektörlerinde de faaliyetleri bulunmaktadır.

Tablo 2- Koyuncu'nun Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı / Unvanı	Hisse Adedi	Hisse Oranı (%)
Refik KOYUNCU	1.000	20
İsmail Hakkı KOYUNCU	1.000	20
Mustafa KOYUNCU	1.000	20
İbrahim KOYUNCU	1.000	20
Saime KOYUNCU	500	10
Raziye ÇINAR	250	5
Lütfiye OFLAZ	250	5
Toplam	5.000	100

150

İ.2.3. Cihanbeyli Mad. Tuz Nak. Kimya San. ve Tic. A.Ş. (Cihanbeyli Madencilik)

Yavşan Tuzlası, Cihanbeyli Madencilik tarafından işletilmektedir. Cihanbeyli Madencilik'in ortaklık yapısına Tablo 3'te yer verilmektedir. Cihanbeyli Madencilik'in yönetim kurulunda Mehmet Ümitli, Hasan Üçleroğlu ve Hıfzı Emre Özbey görev almaktadır. Cihanbeyli Madencilik Yavşan Tuzlası'nı işletmek için kurulmuş bir teşebbüs olup, ortaklarından Üçleroğlu Ailesi tuz üreticiliği de yapmaktadır.

160

Tablo 3- Cihanbeyli Madencilik'in Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı / Unvanı	Hisse Adedi	Hisse Oranı (%)
Rifat Üçleroğlu Genel Gıda İnş. Nakl. Mad. A.Ş.	275	27,5
Hsn Tarım Kimya ve Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	660	66,0
Hıfzı Emre Özbey	20	2,0
Mehmet Ümitli	20	2,0
Hasan Üçleroğlu	20	2,0
Mehmet Üçleroğlu	5	0,5
Toplam	1.000	100,0

İ.3. Yapılan Tespitler ve Deliller

İ.3.1. Tuzlaların Devri ve Fiyat Hareketleri

Tuz Gölü çevresindeki tuzlardan Kayacık ve Kaldırım tuzlaları 1.2.2006'da, sırasıyla Mutlucan ve Koyuncu'ya devredilmiş; Yavşan Tuzlası'nın Cihanbeyli Madencilik'e devriyse 3.3.2006'da tamamlanmıştır. Tuzlalar devredilirken 2005 tuz toplama sezonundan kalan stok da 23 YTL/ton¹ + KDV birim fiyattan devralan teşebbüslerin üzerine geçirilmiştir.

170

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş. (TEKEL), devir işlemine kadar Tuz Gölü çevresindeki üç tuzladan da 23 YTL fiyatla satış yapmıştır. Kayacık Tuzlası'nı devralan Mutlucan 2.2.2006'da ham tuz satışına başlamıştır. Mutlucan ilk gün ham tuz fiyatını 32,5 YTL olarak açıklamış, ancak aynı gün Şereflikoçhisar'daki tuzcularla yapılan görüşmeler neticesi

¹ Karar'ın devamındaki tüm ham tuz fiyatları ton başına KDV hariç fiyatlardır.

fiyatı 30 YTL'ye çekmiştir. Kaldırım Tuzlası'nı devralan Koyuncu ham tuz satışına 3.2.2006 tarihinde başlamış ve fiyatını 30 YTL olarak belirlemiştir.

180

O dönemde TEKEL'in kontrolünde olan Yavşan Tuzlası da 7.2.2006 tarihinde ham tuz fiyatını 28 YTL'ye çıkarmıştır. Yavşan Tuzlası 3.3.2006 tarihinde Cihanbeyli Madencilik'e devredilmiştir. Cihanbeyli de devir sonrasında fiyatı 30 YTL olarak belirlemiştir.

Tuzlaları devralan teşebbüsler ilk haftalarda TEKEL döneminde olduğu gibi peşin ödemeye satış yapmıştır. Ancak daha sonra kredi kartıyla ve vadeyle satışa da geçilmiştir.

190

İ.3.2. Elde Edilen Belgeler ve Yapılan Görüşmeler

Önaraştırmaya taraf olan teşebbüslerde gerçekleştirilen yerinde incelemelerde, teşebbüs yetkililerinin çeşitli vesilelerle birkaç kez bir araya geldiklerine dair belgeler bulunmuştur.

200

Bunlardan ilki, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın (DTM) ithal tuza karşı koruma getirilmesi için yürüttüğü bir inceleme kapsamında 8.3.2006 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen bir toplantıdır. DTM yetkililerinden alınan bilgiye göre, DTM incelemesinin rutin bir ayağı olarak tuzcular, ithalatçılar ve yabancı ülke temsilcilerinin de katılımıyla gerçekleştirilen bu toplantıda, tuzlaları işleten teşebbüsler koruma önlemleriyle ilgili görüşlerini açıklamıştır.

210

Teşebbüs yetkililerinin bir araya geldikleri tespit edilen ikinci toplantı, 22.3.2006 tarihinde Şereflikoçhisar Ticaret Odası'nda yapılmıştır. Bu toplantıya tuzlaları Şereflikoçhisar sınırları içinde kalan Mutlucan ve Koyuncu yetkilileri katılmıştır. Yerinde inceleme sırasında konuşma metni bulunan Şereflikoçhisar Ticaret Odası Başkanı ve tuz üreticisi Ali Emekçi'den edinilen bilgiye göre, ilçedeki tuz üreticilerinin de katıldığı toplantı, Ticaret Odası tarafından tuzlaları devralan teşebbüslerle tuz üreticilerini tanıştırmak ve ortak sorunları tartışmak amacıyla organize edilmiş, toplantıda fiyat belirlenmesine ilişkin bir görüşme olmamıştır.

220

Bu toplantıların dışında tuzlaları işleten teşebbüslerin İstanbul Büyükşehir Belediyesi (Belediye) ham tuz ihalesi öncesinde de görüştükleri tespit edilmiştir. Cihanbeyli'de yapılan yerinde incelemede bulunan, teşebbüs yetkilisi Yaşar Özdemir tarafından hazırlanan rapordan, 2006 - 2007 kışı ham tuz alımı için Temmuz ayında gerçekleştirilecek olan ihale öncesinde Belediye'nin taraflara davet mektubu göndermesi üzerine, Cihanbeyli tarafından, beraber hareket etmek üzere diğer teşebbüslere teklif götürüldüğü anlaşılmaktadır. Raporda şu ifadelere yer verilmektedir:

"02.05.2006 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden gelen 100.000 ton karla mücadele tuzu ile ilgili çağrı mektubunu önce kendi içimizde değerlendirip daha sonra konuyu diğer tuzla yetkilileriyle paylaşarak bir strateji belirleyip Belediye'ye bu mektupla ilgili teklifimizi yaptık. Bu 100.000 tonluk ham tuz ihalesi aslında bir anlamda yurtdışından tuz ithal ederek Belediye'ye veren firmaları bu işten caydırıp Belediye'de yerli ürün kullanılmasını"

230 *sağlamak olmalı ancak diğer tuzla sahipleri ile görüşmemde aslında onları bu iş için çok da istekli gördüğümü söyleyemem. Lakayıt ve işin ciddiyetinden uzak bir görüntü sergilemeleri beni bu kaniya itti.*

...

100.000 tonluk ihaleyi üç tuzlanın ortaklaşa karşılaması çok daha olumlu ve dayanışmalı olacağını düşünerek bu olayı onlarla paylaşıp baştan beri paylaşımcılığımızı ortaya koyduk ancak karar onların."

240 Raportörler tarafından bu görüşmelere ilişkin teşebbüs yetkililerinden açıklama istenmiştir. Cihanbeyli Madencilik yetkilileri, Belediye ihalesini önceki yıllarda daha avantajlı fiyat veren ithal ham tuzcuların aldığını, buna mukabil ihale şartnamesinde öngörüldüğü şekliyle 90 gün içinde 100.000 ton ham tuzun bir tuzladan yüklenerek İstanbul'a gönderilmesinin teknik açıdan çok güç olduğunu, bu nedenle tüm tuzlaların beraber tedarik sağlayacağı bir sistemde ham tuz ithalatçıları karşısında uygun fiyat vererek ihaleyi kazanmak yönünde diğer teşebbüslere teklif götürdüklerini, ancak bu konuda bir işbirliği tesis edilemediğini dile getirmişlerdir. Koyuncu yetkilileri de ihaleye ilişkin diğer teşebbüslerle yapılan görüşmelerden sonuç çıkmadığını doğrulamıştır. Teşebbüs yetkilileri Raportörlerce Kanun'un 5. maddesinde sağlanan şartların sağlanması halinde söz konusu işbirliğinin muafiyet kapsamında değerlendirilebileceği, ancak bu tip işbirlikleri kurulurken Kurum'a danışılmasının yerinde olacağı hususunda bilgilendirilmişlerdir.

250

J. DEĞERLENDİRME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

J.1. Fiyat Hareketleri

Yukarıda belirtildiği üzere, tuzlaların devralınmasından itibaren teşebbüsler fiyatlarını 30 YTL'ye çekmiş, ancak peşin satışın yanı sıra kredi kartıyla ve vadeli satış uygulamasına da başlamıştır. İlerleyen haftalarda vadenin de rekabetin bir unsuru haline geldiği tuzcularla yapılan görüşmelerde dile getirilmiştir.

260

Mayıs başından itibaren tuzlaların 30 YTL'lik fiyatta çeşitli unsurlara bağlı olarak indirimde gittikleri görülmüştür. Bu indirimde şu faktörler etkin olmuştur: Birincisi, Marmara bölgesindeki büyük müşteriler artan fiyatlar ve düşük seyreden döviz kurunun etkisiyle daha çok ithal ham tuza yönelmiş, bu durum Tuz Gölü çevresindeki tuzlaların satışının düşmesine yol açmıştır. İkincisi, yeni tuz toplama sezonu yaklaştıkça, tuzlalar yeni toplanacak tuza yer açmak amacıyla ellerindeki stoku eritmek için satışlarını arttırmak eğilimine girmiştir. Üçüncüsü, stoku daha eski olan Koyuncu ve Cihanbeyli Madencilik'in elinde sadece kirli tuz kalmış, söz konusu teşebbüsler tuzu daha temiz olan Mutlucan'la rekabet edebilmek için fiyatlarını düşürme yoluna gitmiştir.

270

Fiyat düşürme stratejisi farklı tuzlalar için genelde şu şekilde işlemektedir: Koyuncu, yüklü hacimde alım yapan müşterilerine özel iskontolar uygulama yoluna gitmiştir. Teşebbüs yetkilisi İbrahim Koyuncu, örneğin ayda 3.000 ton ham tuz alan müşteriye fiyatın 25 YTL'ye kadar indirildiğini ifade etmiştir. Bu durum tuzcular tarafından da doğrulanmaktadır. Nitekim,(..... TİCARİ SIR.....)

280 Öte yandan, Cihanbeyli Madencilik de tonu 18 YTL'ye kadar miktara bağlı benzer indirimler yapmakta, ayrıca bazı büyük sanayi tesislerine, tuzu işlettirdikten sonra 55 YTL'ye teslim etmektedir. İşlenmiş tuzun İstanbul'daki bir tesise 55 YTL'ye teslim edilmesi, ortalama 25 YTL nakliye ve 10 - 15 YTL işleme masrafı düşüldüğünde net ham tuz fiyatının 15 - 20 YTL'ye indiği anlamına gelmektedir.

290 Halen göl çevresindeki en temiz tuzu satmakta olan Mutlucan'ın diğer oyunculara benzer şekilde tuzculara miktara bağlı indirimler yaptığına dair bir bulguya ulaşılamamıştır. Mutlucan yetkilileri sadece kimya işkolunda üretim yapan ve büyük bir tuz alıcısı olan (.....)'e (...) YTL'ye tuz verdiğini dile getirmiştir.

Sonuç olarak; Tuz Gölü çevresindeki tuzlaların devriyle fiyatlar 23 YTL'den 30 YTL'ye yükselmiştir. Ancak; Mayıs başından bu yana fiyatların düşme eğilimine girdiği, özellikle Koyuncu ve Cihanbeyli Madencilik'in bu fiyatın altına satış gerçekleştirmeye başladığı görülmektedir.

J.2. Teşebbüsler Arası Fiyat Tespiti Anlaşması

300 Yerinde incelemeler sırasında önaraştırmaya taraf teşebbüsler arasındaki iletişime dair toplanan belgeler, yukarıda değinildiği üzere, DTM toplantısı, Şereflikoçhisar Ticaret Odası tarafından düzenlenen toplantı ve Belediye'nin tuz ihalesi için yapılan görüşmelerle sınırlı kalmıştır. Ayrıca tuzlarda mevcut ham tuz stokunun devir sırasında 23 YTL'ye alındığı dikkate alınırsa, devir sonrası bu stoktan yapılan satışların eski satış fiyatı olan 23 YTL'nin üzerinde olmasının ticari hayatın teamülleri içinde doğal karşılanması gerekmektedir. Ayrıca, 23 YTL üzerindeki ilk fiyat açıklaması Kayacık Tuzlası'nı devralan Mutlucan'dan gelmiş, Koyuncu bu fiyatı takip ederek ertesi gün 30 YTL'lik fiyat açıklarken, TEKEL'in zammı bundan bir hafta sonra gerçekleşmiştir. Ham tuz piyasasında fiyatların pazarın yapısı gereği son derece şeffaf olduğu dikkate 310 alındığında, tuzlaları işleten teşebbüslerin birbirlerinin fiyatlarını takip ederek fiyat açıklamış olmaları son derece muhtemeldir. Sonuç olarak, önaraştırma sırasında elde edilen belge ve bulgular teşebbüslerin ham tuz fiyatını anlaşarak tespit ettikleri yönünde yeterli delil olarak değerlendirilmemiştir.

J.3. Pazarda Rekabet Koşullarının İzlenmesi

320 Önaraştırmaya konu olan fiyat tespiti yoluyla Kanun'un ihlal edildiğine dair yeterli belge ve bulguya erişilememekle beraber, pazarda bundan sonra etkin rekabetin korunması açısından, özellikle de özelleştirme sonrası ilk kez 2006 Temmuz - Aralık döneminde ham tuz üretimi yapılacağı düşünüldüğünde, pazara yönelik bazı önlemler alınması yerinde görülmüştür. Bu önlemlerin kapsamının belirlenmesi için bu bölümde pazar yapısı ve pazarda beklenen çeşitli gelişmeler ele alınmıştır.

Tuz Gölü çevresindeki tuzlaların faaliyet gösterdiği pazar fiyat bakımından son derece şeffaftır. Gerek tuzla yetkilileri, gerekse tuz üreticileriyle yapılan görüşmelerde, bir tuzlanın yaptığı fiyat ayarlamasının bir iki gün içinde

alışverişe gelen tuzcular tarafından diğerlerine mutlaka iletileceği, bu bakımdan teşebbüslerin birbirlerinin fiyatlarını takip etmelerinin son derece kolay olduğu dile getirilmiştir. Öte yandan, ham tuz sertlik derecesi ya da kirlilik oranına göre farklılık gösterebilmekle beraber, farklı sertlik ya da kirlilikteki bu ham tuzlar birbirine rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Dolayısıyla, tuzlaları işleten teşebbüsler ileride teknoloji yenileyerek müşterilerine ve kullanım alanına özel tuz üretimi yapmak suretiyle ürün farklılaştırmasına gitmedikleri müddetçe, ham tuz son derece homojen bir ürün niteliği arz etmektedir. Homojen yapıda ürün ve şeffaf pazar yapısı, ham tuz pazarını anlaşma yoluyla fiyat tespitine son derece açık hale getirmektedir.

Önaraştırma kapsamında fiyat tespitine dair bir anlaşmanın varlığına dair delil elde edilemediyse de, tuzlaların fiyat konusunda iletişim halinde olduklarının gerek Şereflikoçhisar, gerekse Cihanbeyli'deki tuz üreticileri arasında yaygın bir kanı olduğu görülmüştür. Ancak görüşülen tuzcuların bir bölümü de zamların anlaşma sonucu yapıldığını düşünmediğini ya da bu konuda bilgisi olmadığını dile getirmiştir. Bir anlaşma yapılmış olsun ya da olmasın, 30 YTL'ye çıkan fiyatın Mayıs başından itibaren aşağı doğru kırılmasının başlıca sebebi yükselen fiyatların ithal tuz baskısıyla karşı karşıya kalmış olmasıdır. İthal tuzun yarattığı baskı şu şekilde açıklanabilir: Mısır'dan Çorlu limanına ham tuz, nakliye dahil, 25\$'a getirilmektedir. Mayıs başındaki döviz kuruyla ithal tuzun tonu 35 YTL'ye gelmektedir. Tuz Gölü'nden çıkan tuzun Çorlu'ya nakliyesi de yaklaşık 25 YTL'ye malolmaktadır. Bu durum 30 YTL tuzla çıkış fiyatlı Tuz Gölü ham tuzunun Çorlu'daki bir sanayi tesisine teslim fiyatının 55 YTL olması sonucunu doğurmaktadır. Anadolu yakasındaki denize uzak olan işletmeler için ithal tuzun taşınması daha masraflı, Tuz Gölü tuzunun taşınması daha ucuz olduğu için, bu işletmeler açısından Tuz Gölü tuzu ithal tuza oranla görece olarak daha ucuzdur. Ancak yine de ithal tuzun Tuz Gölü tuzuna kıyasla ciddi biçimde düşük olan fiyatı, özellikle Marmara'daki büyük işletmelerin 30 YTL'lik Tuz Gölü tuzundan uzaklaşmaları sonucunu doğurmuştur. Bu durumda, stoklarını eritmek isteyen ham tuz üreticileri Mayıs başından itibaren fiyatlarını 30 YTL'nin altına çekmiştir.

Ancak iki gelişme Tuz Gölü'ndeki tuzlaları işleten teşebbüslerin üzerindeki ithal baskısını azaltmaktadır. Birincisi, döviz kurundaki artış dolarla satılan ithal tuzu YTL ile satılan yerli tuz karşısında görece olarak pahalı hale getirmiştir. İkincisi, DTM yetkililerinden edinilen bilgiye göre, DTM'nin ithal tuza karşı koruma önlemleri hakkında yürüttüğü inceleme sonucunda ithal tuza ithalat harcı konulması planlanmaktadır. Söz konusu harcın ton başına 10 Euro (20 YTL) civarında olacağı varsayıldığında Çorlu'ya teslim edilen ithal tuzun nakliye dahil maliyeti, yeni kurla 60 YTL civarında olacaktır. Tuz Gölü ham tuzunun Çorlu'ya teslim maliyetinin 55 YTL olduğu hatırlanacak olursa, Anadolu tarafındaki işletmeler için Tuz Gölü tuzunun görece olarak daha ucuz olduğu da düşünüldüğünde, ortaya çıkan yeni tablo önaraştırmaya taraf olan teşebbüslerin fiyatlarını 30 YTL'nin de üzerinde bir noktada belirleyebilmelerine zemin hazırlayabilecektir.

Bu tablo içinde tuzlarda 2006 sezonunda toplanan tuz miktarı önem kazanmaktadır. Zira bugüne kadar TEKEL döneminde, Kayacık ve Kaldırım tuzlaları yılda 450 – 600 bin ton aralığında üretim yapmış, Yavşan Tuzlası'nın

380 üretilimi diğer iki tuzlanın biraz altında gerçekleşmiştir. Bu miktar bugüne kadar
TEKEL'in tespitiyle belirlenmiř olmakla beraber, önümüzdeki dönemde
teşebbüslerin serbest iradesiyle belirlenecektir. Tuzla yetkilileri ve tuz
390 üreticileriyle yapılan görüşmelerde, esasen bu miktarın üzerinde üretim
yapabilecekleri, özellikle Koyuncu'nun (.....) tona kadar tuz
toplayabileceği öğrenilmiştir. Teşebbüslerin fiyatı 30 YTL'nin üzerinde bir
noktada belirleyebilmelerinin yolu sezonda az tuz çıkararak arzı kısmak
olabilir. Ayrıca, stok maliyetinin düşüklüğü dikkate alındığında, teşebbüslerin
çok tuz toplamakla beraber satış sırasında arzı kısmak fiyatı yukarı çekmeleri
de mümkündür. Bu gerekçelerle, önümüzdeki dönemde pazarın takip edilmesi
açısından toplanan tuz miktarı, tuz satışları, stok durumu ve ortalama fiyatları
teşebbüslerden öğrenmek üzere Başkanlığa yetki verilmesinin uygun
görölmüřtür.

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre:

- Mutlucan Tuz Madencilik İnşaat Turizm Petrol Nakliye Sanayi ve Ticaret
A.ř., Koyuncu Nakliye Pazarlama ve Ticaret A.ř. ve Cihanbeyli Madencilik
Tuz Nakliyat Kimya Sanayi ve Ticaret A.ř.'nin ham tuz fiyatlarını anlaşarak
400 tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4.
maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli belge ve bulguya ulaşamadığı,
dolayısıyla teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek
bulunmadığına,
- Piyasanın özellikleri dolayısıyla, önümüzdeki dönemde ham tuz pazarında
rekabet koşullarının takip edilmesi için ilgili teşebbüslerden ham tuz üretimi,
ham tuz satışı, ham tuz fiyatları, stok durumu, vb. gerekli bilgilerin Daire
tarafından gerekli görülecek dönemlerde istenmesine, Kanun'un 14. maddesi
çerçevesinde Başkanlığa yetki verilmesine

410

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.